

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **Ing. arch. M. S.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 7. 2013, čj. 1876/13, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 9. 2013, čj. 10 A 165/2013 - 24,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalobci **se neustanovuje** zástupce pro řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV.** Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobou podanou k Městskému soudu v Praze se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí správního orgánu, ochrany před nezákonnými zásahy žalované a brojí rovněž proti její nečinnosti. Současně žalobce požádal městský soud o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce.

[2] Přípisem ze dne 3. 9. 2013 městský soud vyzval žalobce k osvědčení a prokázání osobních, rodinných, výdělkových a majetkových poměrů. Žalobce reagoval dne 12. 9. 2013 předložením vyplněného formuláře „Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce“, kopií daňového přiznání za rok 2012, výpisem z osobního účtu za období od 1. 1. 2013 do 30. 6. 2013, doklady prokazujícími náklady vynakládané na ubytování a přístup k internetu za období od ledna do srpna 2013 a příložením čestného prohlášení o jeho majetkové situaci. Městský soud následně žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v záhlaví označeným usnesením zamítl. Dospěl k závěru, že u žalobce nejsou dány podmínky pro osvobození

od soudních poplatků (první výrok), neboť neprokázal, že by jeho příjmové a majetkové poměry osvobození od soudního poplatku odůvodňovaly. Povaha projednávané věci (nejedná se o spor mající vztah k podstatným okolnostem žalobcovy životní sféry) soud dále utvrdila v tom, že přiznání osvobození od soudních poplatků (a taktéž ustanovení bezplatného zástupce) by nebylo na místě. Protože u žalobce nebyly splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nemohly být splněny ani podmínky pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. Městský soud tudíž druhým výrokem zamítl i návrh na ustanovení zástupce pro řízení před soudem.

[3] Žalobce (dále též „stěžovatel“) právě uvedené usnesení napadá kasační stížností. Namítá, že citovaným usnesením byla porušena jeho lidská práva, právní tradice, zvyklosti a základní procesní zásady. Městský soud prý stěžovateli nedal možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí před jejich vydáním. Současně stěžovatel požádal Nejvyšší správní soud o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

[4] Vyjádření žalované ke kasační stížnosti nebylo vyžádáno, neboť se jedná o věc týkající se výlučně a osobně stěžovatele.

[5] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné. Poté přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů; přitom ověřil, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Zdejší soud poznamenává, že v nynějším případě netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost a ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem v řízení o kasační stížnosti. Pokud je předmětem kasačního přezkumu rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce, trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost a podmínce povinného zastoupení, by znamenalo jen další řetězení téhož problému, vedlo by k popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval, a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (srov. rozsudky NSS ze dne 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, čj. 9 As 43/2007 - 77).

[8] Nejvyšší správní soud se však zabýval žádostí stěžovatele o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Dle § 35 odst. 8 věty první s. ř. s. *může být navrhovatelem, u něhož jsou dány předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, ustanoven zástupce, jímž může být i advokát.* Zdejší soud tedy zkoumal, zda je právní zástupce nezbytně potřebný k ochraně stěžovatelových práv. Kasační stížnost má předepsané náležitosti, lze z ní seznat stěžovatelem namítané důvody nezákonnosti usnesení městského soudu. Napadené usnesení není nijak komplikované. Proto k ochraně stěžovatelových práv není nezbytně třeba ustanovit právního zástupce (srov. obdobně rozsudek NSS ze dne 19. 9. 2013, čj. 1 As 80/2013 - 28 v jiné věci téhož stěžovatele).

[9] Usnesení městského soudu stěžovatel napadá v celém rozsahu, neboť (jak stěžovatel obecně ve svých opakovaných stížnostech tvrdí) byly porušena jeho lidská práva, právní tradice či zvyklosti, základní procesní zásady a konečně i právní řád České republiky. Poněkud určitější výtka je založena na údajném pochybení městského soudu, který nedal stěžovateli možnost se k podkladům pro vydání rozhodnutí před jeho vydáním vyjádřit.

pokračování

[10] Dle úvahy podle zdejšího soudu lze tyto namítané pochybení podřadit pod kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[11] Rozšířený senát zdejšího soudu se k funkcím poplatkové povinnosti, která omezuje jinak relativně široký přístup k soudům, již vyjádřil: „*Smyslem právní úpravy poplatkové povinnosti spojené s podáváním návrhů na zahájení soudního řízení je jednak určité snížení finanční zátěže státu spojené s fungováním soustavy soudů a jednak i odrazení účastníků od podávání nesmyslných či šikanózních návrhů (regulativní funkce). Tato právní úprava však nemůže vést k tomu, aby účastníkům byl v určitých případech odepřen nebo podstatně ztížen přístup k soudu, který je jedním ze základních práv a je zaručen v čl. 36 Listiny základních práv a svobod*“ [viz usnesení ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009 - 95 (č. 2163/2011 Sb. NSS)].

[12] Účelem procesního institutu osvobození od soudních poplatků je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Proto je třeba vždy pečlivě zkoumat, zda jsou pro osvobození od soudních poplatků splněny zákonné podmínky. Obdobně tomu je i v případě podmínek pro ustanovení zástupce.

[13] Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004 – 50 (č. 537/2005 Sb. NSS) vyslovil právní názor, že „[p]ovinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.).“ (srov. obdobně např. rozsudek ze dne 3. 8. 2011, čj. 2 Afs 36/2011 - 81). Soud tedy z vlastní iniciativy zpravidla nezjišťuje podrobnosti o majetkových poměrech žadatele. Hodnotí především informace, které mu žadatel sám sdělí, popř. jej vyzve, aby potřebné skutečnosti doplnil a vysvětlil nesoulad mezi nimi (srov. rozsudek ze dne 31. 5. 2011, čj. 8 Afs 50/2010 - 91).

[14] Při posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků městský soud vycházel z již v bodu [2] výše vypočtených podkladů, které stěžovatel městskému soudu poskytl. Městský soud přitom zohlednil i skutečnosti známé z úřední činnosti (zejména z jiných stěžovatelových řízení u městského soudu). Městský soud dále v souladu s judikaturou zdejšího soudu rovněž zohlednil povahu sporu, který stěžovatel vede. Předmětem podané žaloby jsou obecné proklamace o porušování práv stěžovatele ze strany třetích subjektů a státních orgánů, nikoliv spor mající vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry [viz rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011 – 66 (č. 2601/2012 Sb. NSS)].

[15] Soud při rozhodování o osvobození od soudních poplatků přihlíží nejen k majetkovým poměrům žadatele, ale také k výši soudního poplatku. Osvobození od soudních poplatků je proto možno přiznat pouze osobě, která objektivně není schopna soudní poplatek zaplatit a nemá jinou možnost, jak se domoci svých práv než cestou soudní. Vždy je však nutno přihlížet i ke konkrétním možnostem žadatele finanční prostředky si opatřit [viz např. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009 - 95 (č. 2163/2011 Sb. NSS)]. Zhodnocení všech rozhodných okolností, které vypovídají o poměrech žadatele, je věcí úvahy soudu a promítá se do jeho závěru, zda je žadatel s ohledem na své poměry schopen zaplatit soudní poplatky.

[16] Zdejší soud má za to, že vyřčený právní závěr městského soudu je zcela správný, neboť nebyly (a být ani nemohly) splněny podmínky pro to, aby stěžovateli bylo přiznáno byť jen částečné osvobození od soudních poplatků. Dle výpisu z bankovního účtu stěžovatele bylo v období od začátku ledna do konce června 2013 ve prospěch stěžovatele vyplaceno více než 111.000 Kč. Stěžovatel proto měl v tomto období dostatečný průměrný měsíční příjem

(cca 18.500 Kč), jež by mu i po úhradě jeho pravidelných měsíčních výdajů (které jsou, jak stěžovatel v prohlášení uvádí, minimálně 12.500 Kč) bez větších potíží umožňoval uhradit soudní poplatky za žalobu v plné výši. Stěžovatel měl možnost nabýt finanční rezervu, z níž by soudní poplatek za podanou žalobu uhradil. Městský soud se majetkovými poměry stěžovatele zabýval podrobně; jeho aktuální majetkovou situaci ve vztahu k výši soudního poplatku vážil důsledně, a postupoval tak zcela v intencích ustálené soudní judikatury.

[17] Ve vztahu k žádosti o ustanovení zástupce městský soud správně uvedl, že podle § 35 odst. 8 s. ř. s. lze ustanovit navrhovateli zástupce, kterým může být i advokát, pokud jsou splněny předpoklady, aby navrhovatel byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Z uvedeného ustanovení vyplývá přímá návaznost splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. na možnost ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že městský soud neshledal podmínky pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků, nebyla splněna ani podmínka pro ustanovení zástupce soudem ve smyslu § 35 odst. 8 s. ř. s.

[18] Stěžovatel dále namítá, že neměl možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí (důkazům). K tomu lze jen stručně uvést, že pokud soud vychází výlučně z podkladů, které sám žalobce soudu předložil, bylo by bezúčelné, pokud by se tyto podklady měly žalobci opětovně předkládat k jeho vyjádření.

[19] S ohledem na vše výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[20] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalované pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. listopadu 2013

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu